
9 **2020_B&W_00245** **Informatienota - 'Op weg naar Nationaal Park van Wereldklasse' - informeren**

Samenstelling:

Aanwezig:

de heer R. Bats, Burgemeester; de heer B. Harmsma, Wethouder; mevrouw T. Jongman, Wethouder; de heer M. Scheringa, Wethouder; mevrouw T. Bijl

Zijn eveneens aanwezig:

mevrouw Henriette De Jong, Loco gemeentesecretaris

Afwezig:

mevrouw J. Groot de, Secretaris

Samenvatting

Bijgaand treft u een notitie van de Stichting Weerribben-Wieden aan. Deze notitie beschrijft de ontwikkeling van het Nationaal Park Weerribben-Wieden vanaf het ontstaan tot nu. Daarnaast wordt u op de hoogte gehouden van de huidige ontwikkelingen en wordt de opgave voor de komende periode beschreven, waarbij de transitie naar een Nationaal Park van Wereldklasse centraal staat.

Informatienota

Inleiding

Zie informatienotitie (als bijlage toegevoegd).

Naast de informatienotitie is er ook een videopresentatie. Deze videopresentatie over de doorontwikkeling van de Stichting Weerribben-Wieden, van de interim-voorzitter van de Stichting, Harold Viscaal, is op 1 april jl. verzonden aan de leden van de gemeenteraad.

Kernboodschap

In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd van het rijk naar de provincies. Provinciale Staten van Overijssel besloot om niet langer structureel te participeren in de Overijsselse Nationale Parken. In 2014 heeft de gemeente Steenwijkerland, in nauwe samenspraak met gebiedspartners, besloten om de toekomst van Nationaal Park Weerribben - Wieden voort te zetten. Het rijk wil anno 2020 Nationale Parken nieuw elan inblazen, vanuit het besef dat de huidige 21 Nederlandse Nationale Parken te klein zijn, te weinig wervend zijn en te veel beperkt zijn tot natuurkernen. Nationale Parken worden uitgedaagd zich te ontwikkelen tot Nationale Parken Nieuwe Stijl, tot Nationale parken van Wereldklasse. Dit is een logisch vervolg op de route die is ingezet op verzoek van de gemeenteraad in 2017. Zowel de provincie Overijssel als het rijk hebben budget beschikbaar van respectievelijk € 500.000 en € 400.000 (maximaal). Dit budget is beschikbaar voor procesmatige activiteiten, niet voor fysieke maatregelen. De Stichting Weerribben - Wieden ontwikkelt een plan om in aanmerking te

komen voor een financiële bijdrage. Daarnaast wordt bekeken of een doorontwikkeling van de Stichting aanpassing behoeft. In het najaar 2020 zal uw raad hierover worden geïnformeerd en worden zonnig voorstellen gedaan voor besluitvorming door de gemeente.

Consequenties voor de gemeente

De notitie is informatief en heeft op dit moment geen gevolgen voor de gemeente.

Communicatie

De notitie is informatief, er is geen noodzaak om dit extern te communiceren.

Vervolg

De komende periode gaat de Stichting Weerribben-Wieden aan de slag om de organisatie verder te perfectioneren en om te vormen naar een Nationaal Park van Wereldklasse. In het najaar 2020 wordt uw raad geïnformeerd over de stand van zaken en zo nodig zullen voorstellen worden gedaan waarvoor nadere besluitvorming door de gemeente nodig is.

Corona

Niet van toepassing.

Besluit

Beslispunt 1

Het college besluit de informatienota 'Op weg naar Nationaal Park van Wereldklasse' vast te stellen.

Bijlagen

1. Informatienotitie Stichting Weerribben-Wieden.pdf

Op weg naar Nationaal Park van Wereldklasse

Informatienotitie

18-6-2020

Stichting Weerribben Wieden

Deze notitie beschrijft de ontwikkeling van het Nationaal Park Weerribben-Wieden vanaf het ontstaan tot nu. Daarnaast stellen we u op de hoogte van de huidige ontwikkelingen en beschrijven we de opgave voor de komende periode waarbij de transitie naar een Nationaal Park van Wereldklasse centraal staat.

Voorgeschiedenis: Nationaal Park ter bescherming van natuur en landschap

Nederland kent op dit moment 21 nationale parken. Ze werden in de jaren 1990-2000 aangewezen door de toenmalige minister van Landbouw Natuurbeheer en Visserij ter bescherming van natuur en landschap, met als doel om het verhaal van de Nederlandse natuur te vertellen. Juni 1992 werd door de toenmalige staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij Gabor de Weerribben aangewezen als Nationaal Park. De aanwijzing tot Nationaal Park Weerribben-Wieden volgde in januari 2009. Nationaal Park Weerribben-Wieden is het grootste laagveenmoeras van Noordwest-Europa. Het is ruim 11.000 ha groot en van grote betekenis voor natuur, landschap en cultuurhistorie. Dit blijkt onder meer uit de toekenning van het Europees Diploma voor Excellent Natuurbeheer, een diploma dat aan slechts 6 gebieden in Nederland is uitgereikt. De gemeente was van begin af aan betrokken bij het Nationaal Park. Aanvankelijk via een bestuurszetel in het Overlegorgaan van het Nationaal Park en de laatste jaren als één van de partners in de Stichting Weerribben-Wieden.

2013: Van Rijk naar provincies naar gebied

In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd van het rijk naar de provincies. Dat had ook gevolgen voor de Nationale Parken: de aanwijzing tot Nationaal Park bleef een rijksbevoegdheid. Budget en organisatie werd overgelaten aan de provincies. Provinciale Staten van Overijssel besloot om niet langer structureel te participeren in de Overijsselse Nationale Parken. Men was van mening dat de ambitie voor het Nationaal Park niet van bovenaf moet komen, maar van het gebied zelf. Het natuurbeheer van het Nationaal Park kwam daar niet door in gevaar. Dit was geborgd vanuit de (provinciale) Subsidieregeling Natuur en Landschap. In 2014 heeft de gemeente Steenwijkerland, in nauwe samenspraak met gebiedspartners, besloten om de toekomst van Nationaal Park Weerribben-Wieden voort te zetten. Er werd een kernteam geformeerd dat op 20 februari 2017 een eindadvies heeft opgeleverd. Ingestemd werd met het advies om als onafhankelijke stichting structureel, gedragen en toekomstbestendig verder te gaan. Doel van de stichting is het bewaken van de balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid in het natuurgebied en de omgeving. Voor het werkingsgebied werd de begrenzing van het Nationaal Park niet gewijzigd. Wel werd uitgegaan van een ruimere invloedssfeer, ook de omgeving behoort erbij. Op 6 oktober 2017 was de oprichting van stichting Weerribben- Wieden een feit, met als deelnemende partijen gemeente, LTO, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Ondernemersplatform Steenwijkerland, Koninklijke Horeca, plaatselijke belangen Wieden en Weerribben. Op dat moment is ook een directeur benoemd en sindsdien wordt uitvoering gegeven aan een programma bestaande uit de volgende onderdelen:

- Merkontwikkeling: Merk Weerribben Wieden in de plaats van het merk Waterrijk; integratie website Visit Weerribben Wieden en Nationaal Park Weerribben-Wieden; welkomstborden en vlaggen vernieuwd etc.
- Educatie en ambassadeurschap via scholenprogramma, gastheercursus, groene voorlichtersbijeenkomsten
- Project toegangspoorten/ontvangstlocaties met als doel spreiden en verleiden van bezoekers
- Verkrijgen van kennis over bezoekersaantallen en bezoekers/ customer journey
- Opstellen van een visie Recreatie en Toerisme
- Aanjagen van diverse uiteenlopende projecten m.b.t. de parels van het gebied

Van stichting Weerribben-Wieden naar Nationaal Park Organisatie Weerribben Wieden

Het Rijk wil anno 2020 Nationale Parken nieuw elan inblazen, vanuit het besef dat de huidige 21 Nederlandse Nationale Parken te klein zijn, te weinig wervend zijn en te veel beperkt zijn tot natuurkernen. Het Rijk heeft, samen met de overkoepelende organisatie Samenwerking Nationale Parken, criteria ontwikkeld waaraan de Nationale Parken moeten voldoen willen ze de titel Nationaal Park van Wereldklasse mogen dragen. Het ministerie van LNV stelt in totaal € 6.000.000 beschikbaar voor de doorontwikkeling naar Nationale Parken van wereldklasse. De subsidie bedraagt per Nationaal Park maximaal € 400.000, onder voorwaarde dat lagere overheden waaronder provincie of gemeenten eenzelfde bedrag beschikbaar stellen. De provincie Overijssel heeft voor de cofinanciering van de twee Nationale Parken in Overijssel een bedrag van € 1.000.000 beschikbaar, op basis van een goed plan. € 500.000 is beschikbaar voor het Nationaal Park Weerribben-Wieden. Het gaat in totaal dus om maximaal € 900.000, louter bedoeld voor procesmatige activiteiten, niet voor fysieke maatregelen.

Stichting Weerribben Wieden ziet in de doorontwikkeling naar Nationaal Park van Wereldklasse een unieke kans. Het is een logisch vervolg op de koers die de stichting vanaf 2017 is ingeslagen. De stichting wil er zijn voor het gebied, voor de inwoners, de bezoekers en de stakeholders. De stichting wil daarbij haar scope verbreden: van toerisme en recreatie naar integrale gebiedsopgaven. Zo werkt de stichting nu een IBP-project over groenresten uit. Het DNA van de stichting is de balans tussen natuur, economie en beleving, waarbij de tegenstrijdigheid in belangen wordt geagendeerd en er van onderop naar creatieve oplossingen wordt gezocht. De stichting beoogt het platform te zijn waar informatievoorziening en afstemming over deze complexe vraagstukken plaatsvindt, met daarin de uitdaging om met de streek te werken aan visie en vernieuwende oplossingen.

Waarom kiezen voor de status Nationaal Park van Wereldklasse?

De status Nationaal Park van Wereldklasse is een opsteker voor het gehele gebied, geeft economische impuls voor wonen, werken, recreatie en toerisme. Landelijk zullen er een beperkt aantal Nationale Parken voor deze status in aanmerking komen, het geeft dus een grote spinn-off.

- De status is een erkenning voor de waarde van het gebied.
- De status Nationaal Park van Wereldklasse is een erkenning voor het initiatief van de gemeente uit 2014, het werk van het eerdere kernteam Nationaal Park Weerribben Wieden en de stichting Weerribben-Wieden.
- De subsidie van LNV en de provincie biedt unieke kansen om als stichting door te ontwikkelen en partnerschap aan te gaan met andere stakeholders.
- De status biedt kansen op extra subsidiestromen voor integrale gebiedsopgaven.

Wat is de ambitie voor een Nationaal Park van Wereldklasse?

Conform de criteria van SNP heeft het Nationaal Park een wervende ambitie met richtinggevende principes voor gewenste ontwikkelingen in het gebied. In Nationaal Park Weerribben-Wieden van Wereldklasse:

- Is identiteit en herkenbaarheid ontleend aan de ontginningsgeschiedenis van het veen en de strijd tegen het water.
- Gaan we uit van het huidige Nationaal Park, maar met een bredere invloedssfeer die rijkt tot de grenzen van de gemeente Steenwijkerland.
- Is er een wervend ambitiedocument dat basis is voor ontwikkelingen.
- Is de stichting de aanjager van projecten en processen, van een onzichtbaar platform uitgegroeid naar een actieve gebiedsfacilitator in contact met stakeholders en achterban.
- Werken we aan duurzame oplossingen voor hedendaagse problemen in het landelijk gebied en experimenteren we met voorbeeldprojecten op het gebied van CO² binding in het veen, groenreststromen etc.
- Werken we aan de zichtbaarheid en promotie van de natuur, de vaardorpen, de handelsstadjes, de Zuiderzee stadjes, Steenwijk en Giethoorn met uitstapjes naar Drents-Friese Wold, Voorsterbos etc.

- Werken we aan eenheid en herkenbaarheid van de ontvangstlocaties, met op iedere locatie het unieke verhaal
- Promoten we met trots de cultuur van Gondelvaarten en Bloemencorso's. Waterevenementen als Sail Giethoorn, Havensleepdagen Zwartsluis/ Blokzijl

Wat moet er concreet gebeuren om aan de ambitie te voldoen?

Voor de subsidieaanvraag bij LNV is een projectplan vereist dat de stappen beschrijft die nodig zijn om aan de criteria van de nieuwe standaard voor Nationale Parken te voldoen.

- De opgave is om ruimtelijke ingrepen meer in overeenstemming te brengen met de gebiedsidentiteit. Dit vraagt om een kader voor nieuwe ontwikkelingen. Hiervoor is een landschapsbiografie en landschapsecologische analyse nodig. De input van deze onderzoeken wordt gebruikt om – samen met de omgeving een ambitiedocument op te stellen voor het NP nieuwe stijl. Het ambitiedocument gaat over natuur, beleefbaarheid, economie, leefbaarheid, cultuurhistorie, klimaat, kringlooplandbouw en duurzaamheid.
- De opgave is om meer verbinding te zoeken met de regionale gemeenschap: allianties smeden en samenwerkingsverbanden aangaan.
- Voor de uitwerking van de subsidieaanvraag wordt een schrijfteam geformeerd.

De subsidie van LNV en de provincie faciliteert deze procesgang. Daarvoor wordt met een doorlooptijd van 3 jaar gerekend. Het hoeft dus niet van vandaag op morgen af te zijn. Met dit procesgeld kan van onderop worden gewerkt.

Wat betekent dit voor de stichting en de rol van de gemeente?

In 2014 nam de gemeente de rol van regisseur op zich voor het transitietraject naar een nationaal park nieuwe stijl. Die regisserende rol eindigde bij de oprichting van de stichting Weerribben Wieden. Sindsdien is de gemeente een gelijkwaardige partner in de stichting naast LTO, ondernemersplatform Steenwijkerland, Koninklijke Horeca, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en de dorpsbelangen. De doorontwikkeling naar Nationaal Park van Wereldklasse vraagt om een herbezinning op de samenstelling van het bestuur waarbij wordt gedacht aan uitbreiding van de partners.

De werkorganisatie van de stichting is tot op heden zeer beperkt. Er is sprake van een hechte samenwerking tussen stichting en gemeente waarbij beiden vanuit eigen kracht hun inbreng leveren. Vanuit de gemeente wordt capaciteit geleverd voor de uitvoering van projecten die door de stichting zijn geïnitieerd. De gemeente is tot op heden budgethouder voor de middelen die door gemeente en provincie voor het Nationaal Park ter beschikking zijn gesteld. De doorontwikkeling naar Nationaal Park van Wereldklasse vraagt om een duidelijkere afbakening tussen stichting en gemeente, dit wordt in de governance door beide partijen nader uitgewerkt.

De komende periode gaan we aan de slag om de organisatie van de Stichting Weerribben-Wieden verder te perfectioneren en om te vormen naar een Nationaal Park van Wereldklasse. We zullen u in het najaar 2020 informeren over de stand van zaken en zo nodig zullen we voorstellen doen waarvoor nadere besluitvorming door de gemeente nodig is.

Ten slotte

Behalve bovengenoemd proces gaan de werkzaamheden gewoon door. Om de identiteit van het gebied te versterken en tegelijkertijd, in deze coronatijd, het herstel van de lokale economie aan te jagen werken we aan het realiseren van zogenaamde spots. Spots zijn het startpunt voor bezoekers om het gebied in te trekken en dragen bij aan de spreiding van toeristen in Weerribben-Wieden. De spotlocaties zijn herkenbaar aan de 'i' van informatie. Bezoekers kunnen er parkeren en pauzeren en krijgen (digitale) informatie over het gebied. Bij sommige spots kun je een fiets huren.

Besloten is een pilot uit te voeren in Blokzijl. Hierbij wordt het bestaande toeristisch informatiepunt opnieuw ingericht met informatieborden en banken. Tevens worden de informatieborden in het

centrum van Blokzijl vervangen en ook hier richten we de omliggende locatie deels opnieuw in. Rondom de rotonde bij de entree van Blokzijl wordt overbodige bebording opgeruimd om de entree van Blokzijl attractiever te maken. De plannen zijn opgesteld in nauw overleg met Plaatselijk Belang Blokzijl. De lokale economie wordt versterkt doordat de werkzaamheden zoveel mogelijk worden uitgevoerd door aannemers uit Steenwijkerland.